

barn av rusmisbrukere

www.barweb.no

Torggata 1 // 0181 OSLO // Tel. +47 23 21 45 93 // post@barweb.no // Org.nr. 994 105 663

07.01.2011

**Helse- og omsorgsdepartementet,
Postboks 8011 Dep.,
0030 OSLO.**

HØRINGSUTTALELSE – Stoltenbergutvalgets rapport om narkotika

Viser til departementets høringsbrev av 05.10.2010 og tillater oss å komme med våre innspill til departementet på tross av at organisasjonen ikke er ført opp på høringslisten.

Generelle kommentarer

Narkotikapolitikken i Norge har de siste årene vært basert ut i fra de aller mest hjelpetrengende rusavhengige, da spesielt de rusavhengige som er synlige i det offentlige rom. På bakgrunn av dette ble utvalget satt ned for å se på hva man kunne gjøre for den enkelte rusavhengige sin situasjon. I et slikt arbeid er det derfor overraskende for organisasjonen Barn av rusmisbrukere-BAR, at barna til de rusavhengige i så liten grad nevnes som en gruppe som skal ivaretas av det offentlige, som det utvalget gjør.

Utvalget gjør et godt arbeid i å beskrive behovet for tidlig forebygging og intervensjon slik at samfunnet forebygger at flere unge får rusproblem, men utvalget burde i større grad sett særskilt på utfordringene i tidlig intervensjon ovenfor barn av rusmisbrukere.

De siste årene har tiltaksfeltet innenfor rusomsorgen blitt tydeligere og mer opptatt av å ivareta den enkelte pasients rettigheter og helhetlige tilbud. Dette har man i alt for liten grad vært opptatt av når det har omhandlet behandling/hjelpetilbud til pårørende, og spesielt barna. Behandling og rehabilitering bør være like sentrale tilbud i hjelpen som gis til barn med rusmisbrukende foreldre, som det foreldrene har behov for. Derfor MÅ helheten i tilbudene vektlegges sterkere enn det er pr i dag. Det er kun gjennom hjelp, bearbeiding og støtte vi kan bryte en sirkel som alt for ofte endre med at barna selv begynner med rusmidler.

At utvalget velger å ikke ta med barneperspektivet i sine vurderinger i forhold til de foreslåtte tiltak er et sterkt signal om at barna fortsatt er en glemt gruppe, som står ubeskyttet alene, med skammen rundt rusmisbruk.

barn av rusmisbrukere

www.barweb.no

Torggata 1 // 0181 OSLO // Tel. +47 23 21 45 93 // post@barweb.no // Org.nr. 994 105 663

Det er viktig å huske at de aller mest hjelpetrengende rusavhengige er flere enn de som er synlige for offentligheten i fronten av Oslo sentralstasjon. For barn som opplever foreldre med rusproblem, oppleves foreldrenes situasjon som like hjelpetrengende og kritisk som det de offentlige debattene opplever det synlige rusmiljøet i sentrale Oslo.

Det ser det dessverre ut til at utvalget har glemt.

Barn som pårørende har fått økt fokus de senere årene, men hovedvekten av fokuset har vært innenfor helsevesenet og i mindre grad innenfor andre sektorer. De seneste endringene i Helsepersonelloven viser at lovverket er på plass for å kunne kartlegge familierelasjoner og barn ved akutte innleggelser av voksne pasienter.

Et lovverk er bra, men det sikrer ikke helheten i en politikk som skal være førende for hvordan vi som samfunn møter enkeltindivider og den enkeltes behov for hjelp, veiledning og støtte.

Uten at barn av rusmisbrukere blir godt nok ivaretatt og hjulpet vil rusproblem gå i arv gjennom generasjoner. Dette har vist seg i undersøkelser som er gjort blant rusmisbrukere. Vi vil derfor vise til høringsvar fra Actis - Rusfeltets samarbeidsorgan for konkret referanse til forskning og tall for dette.

Utvalget har også valgt en del formuleringer som setter den enkelte rusmisbruker i "bås" som et offer. Et av organisasjonens BARs viktigste oppgaver er nettopp å jobbe mot en slik stigmatisering, fordi vi vet av erfaring, at barn som ser på seg selv som et offer opplever hverdagen som ekstra vanskelig og en slik offerrolle får i alt for stor grad mulighet til å skape hindringer for en "normal" utvikling hos det enkelte barn og unge.

Det er derfor viktig at den enkelte rusmisbruker og de pårørende rundt blir sett på som ubenyttede muligheter framfor å bli satt i en offerrolle. Selvmedlidenhet vil i større grad være et hinder for muligheter framfor en styrke. Dette må også være en underliggende tanke i utformingen av en endelig politikk på dette området.

Kommentarer til enkelte forslag i rapporten

Forslag 3 og 4

I forhold til utvalgets forslag 3 og 4 ønsker BAR å støtte paraplyorganisasjonen Actis på deres notat om alternative reaksjonsformer.

Forslag 9-13

BAR ser positivt på opprettelsen av såkalte MO-sentre og støtter her vurderingen/uttalelsene som er i pasient og brukerombudets høringsvar.

Vi vil allikevel be departementet gjøre en grundig vurdering av hvilke(n) målgruppe eventuelle MO-sentre skal ha.

For 2011 er det utlyst midler til opprettelse av Pårørendesenter som skal kunne ivareta pårørende til blant annet rusmisbrukere, det er derfor viktig at det blir en tydelig og klar rollefordeling mellom

barn av rusmisbrukere

www.barweb.no

Torggata 1 // 0181 OSLO // Tel. +47 23 21 45 93 // post@barweb.no // Org.nr. 994 105 663

eventuelle MO-sentre og Pårørendesenter. Det er viktig at pårørende ikke opplever en allerede "tett jungel" som enda tettere.

Forslag 15

BAR støtter i hovedsak utvalgets vurdering, men vil også her påpeke at fokuset på barna er totalt fraværende. Et forslag som burde kommet naturlig i en slik sammenheng er det manglende kunnskapen i utarbeidelse av politikken på barns behov når foreldre settes i fengsel. Det er på høy tid at Norske fengsler får egne barneansvarlige som sikrer barnas rett til informasjon og støtte i en fase der en eller begge foreldre en innsatt i et Norsk fengsel.

Vi ber derfor departementet om snarest å se på muligheten for å opprette barneansvarlige i alle landets fengsler.

Forslag 16

Bruk av tvang er meget omdiskutert både innenfor rusfeltet og psykiatrien. BAR har ikke konkludert på om det er behov for mer eller mindre tvang, men gjennom erfaringer opplever mange barn at foreldrenes rusbruk får lov til å leve sitt eget liv, mens barna er tilstedet.

Det er et tankekors at man velger å ikke bruke tvang der det er barn tilstedet.

BAR viser for øvrig til evalueringen av Lov om sosiale tjenester paragraf 6-2, 6-2a og 6-3 og støtter konklusjonene i evalueringsrapporten som Helsedirektoratet bestilte.

Forslag 17

BAR sitt standpunkt er tydelig og klart. Fjern skillene mellom psykiatri og rus for de aktuelle pasientgruppene. Pårørende opplever dette skillet som svært vanskelig og til stor hindring. Nå er det på tide å tenke nytt på dette. Rusmisbruk og psykisk helse henger sammen, derfor er det ingen naturlig grunn til å ha et kunstig skille innenfor det samme helevesenet for en pasientgruppe.

Forslag 19-22

BAR har ikke tatt et prinsipielt standpunkt til heroinstøttet behandling(HSB). For BAR er det viktigere å påpeke utfordringene som allerede ligger i LAR gjennom å gjenta et avsnitt fra Actis' høringsvar;

Vi er spesielt skeptiske til at en legger nye oppgaver inn i LAR der det allerede er store problemer med å gi en skikkelig sosialfaglig oppfølging. Den forskningen som peker på positive resultater kan tyde på at det er den helsemessige og sosialfaglige oppfølgingen som har effekt mens selve heroinutdelingen i seg selv ikke har det. Det første en da bør gjøre er å sikre at slik oppfølging finnes i LAR.

barn av rusmisbrukere

www.barweb.no

Torggata 1 // 0181 OSLO // Tel. +47 23 21 45 93 // post@barweb.no // Org.nr. 994 105 663

En annen side ved utvalgets forslag er manglende tanke på hvordan dette påvirker de pårørende rundt og spesielt barn av.

Det er viktig at barn sikres god informasjon og god oppfølging også når foreldre er innenfor tradisjonell institusjonsbehandling og innenfor LAR. BARN av rusmisbrukere er i alt for stor grad glemt i behandlingsapparatet i dag og dette må endres.

Uavhengig av hvilke "nye" medikamenter som suppleres inn i LAR vil dette ha liten effekt så lenge systemet i LAR fungerer dårlig for mange og spesielt i forhold til pårørende.

Mange barn opplever en dobbelskam over det at deres følelse rundt foreldres rusbruk "bare kunne fikses med medisin." Dette er en tilbakevendende tematikk i vår kontakt med berørte ungdom innenfor LAR behandlingen. En slik dobbelskam er med på å gi grunnlag for utvikling av egen avhengighet og/eller psykisk sykdom.

BAR vil meddele vår bekymring på et generelt grunnlag over at hjelp til rusavhengige i større grad blir gitt medisinske løsninger, framfor medikamentfri behandling. En dreining over på medisinske løsninger har i større grad ført til at rusproblem for en familie ses på som et medisinsk problem, samtidig som det i aller største grad oppleves som et sosial- og relasjonsproblem for den enkelte misbruker og de nærmeste pårørende.

Vi ønsker departementet lykke til med behandlingen av utvalgets rapport og innkomne høringsvar og ser fram til departementets anbefalinger basert på høringsrunden.

Oslo 07.01.2011

På vegne av Barn av rusmisbrukere-BAR

Marius H. Sørensen-Sjømæling
Generalsekretær

Anne-Karin Kolstad
Styreleder

